

Autonomie, solidaritate, progres social

dr. Marin Nedelea

Începutul epocii afirmării națiunilor, al luptei revoluționare a popoarelor pentru libertate națională a adus cu sine și a impus, în cele din urmă, ca un principiu fundamental al raporturilor interstatale, respectarea independenței și suveranității statelor, a națiunilor constituite în state. Cu câteva decenii mai târziu, intrarea clasei muncitoare pe arena luptelor sociale avea să consacre un alt principiu cu vocație universală — solidaritatea internațională a celor ce muncesc, internaționalismul proletar.

Antagonismele nete de clasă între purtătorii istorici inițiali ai celor două principii aveau să se traducă, în primele timpuri, printr-o contrapunere a acestora pe planul ideologiei; purtătorii de cuvânt ai burgheziei, erijându-se în singurii deponitari ai principiului naționalității, patriotismului și suveranității vor încredința clasei muncitoare o pretinsă lipsă de patriotism, străduindu-se să nege legitimitatea națională a luptei și revendicărilor acesteia.

A trebuit să treacă mai bine de un secol pînă cînd, în timpurile noastre, mișcarea socială înaintată să-și propună să integreze organic, în indisolubilă legătură, principiul autonomiei, independenței cu cel al solidarității, să asimileze definitiv în patrimoniul ei ideologic această valoarească moștenire a gândirii și acțiunii politice progresiste. Dovedind și sub acest aspect valențele sale de forță socială de avangardă la nivelul epocii în care trăim, clasa muncitoare din majoritatea țărilor a înțeles mai rapid și mai profund necesitatea de a se situa în fruntea națiunii, de a milita pentru solidaritatea activă a tuturor forțelor contemporane ale progresului social și național. Generat de contradicțiile capitalismului, ale rînduielilor sociale perimate, socialismul s-a întruchipat, pretutindeni pe solul condițiilor naționale din fiecare țară, în state de sine stătătoare; atît în lupta pentru putere, cît și după cucerirea acesteia, clasa muncitoare acționează ca o forță națională, solidaritatea internațională reprezentînd o condiție care facilitează, dar nu se substituie îndeplinirii sarcinilor ei revoluționare în propria țară. Pe de altă parte, sub impulsul împrejurărilor obiective, dar și sub influența exercitată pe plan mondial de mișcarea muncitorească, de patrimoniul ei de idei și experiență, ideea solidarității internaționale a devenit un principiu larg acceptat și practicat de mișcările și forțele sociale progresiste ale contemporaneității,

de numeroase state și guverne, s-a implantat adinec în conștiința popoarelor lumii.

Viata, putem spune, a validat, în esență, asimilarea organică a celor două principii de către forțele sociale progresiste ale epocii noastre, traducând aplicarea lor în tot atâtea succese ale luptei pentru eliberare socială și națională, pentru progres social, material și spiritual.

Pe ce bază s-a ajuns, însă, la această validare? Și ce probleme deosebite se ridică privind respectarea riguroasă a cerințelor autonomiei și solidarității în mișcarea revoluționară și progresistă contemporană?

1. Evantaiul larg al forțelor progresului social în condițiile contemporane

Ceea ce conferă epocii noastre caracterul de epocă revoluționară, de tranziție, este — între altele, desigur — marea diversitate a forțelor sociale și organizațiilor politice care militează activ și pertinent pentru transformări democratice, progresiste și revoluționare în lumea în care trăim. Această bogăție și diversitate — ca factor obiectiv existent — a forțelor progresului social a ridicat și ridică în chip necesar și stăruitor, indiferent de opiniile subiective ori experiențele sociale particulare, problema principiilor care să fie puse la baza raporturilor dintre aceste mișcări — pe plan intern și internațional — în scopul realizării eficienței maxime sub raport social.

Asistăm, astăzi, la o creștere fără precedent a rolului maselor populare în viața națională și internațională, în dezvoltarea istorică generală. Primul și cel mai important indiciu al acestui fenomen universal îl aflăm în faptul că clasa muncitoare se afirmă pe plan internațional ca forță socială cea mai numeroasă și cea mai revoluționară a zilelor noastre. În statele socialiste, clasa muncitoare crește numeric, își ridică continuu nivelul de pregătire tehnică și culturală; răspunderea pe care o poartă pentru destinele propriei națiuni într-o lume atât de complexă face necesar un grad înalt de pregătire politică, maturitatea cu care este chemată să-și spună cuvântul în problemele politicii interne și internaționale ale țării respective. În țările capitaliste dezvoltate sub raport economic, clasa muncitoare reprezentând majoritatea națiunii, problemele sociale principale nu pot să nu poarte — chiar indiferent de nivelul organizațiilor politice ce o reprezintă — amprenta specifică a revendicărilor, a viziunii clasei muncitoare. Tinăra clasă muncitoare din țările în curs de dezvoltare nesocialiste, legată prin însăși existența ei de interesul fundamental al națiunii de a-și crea o economie modernă, va juca tot mai mult un rol de forță socială vital interesată în progresul economic și social al tinerelor state, care alcătuiesc majoritatea țărilor lumii.

O forță politică de mare însemnătate pe plan național și internațional o reprezintă, astăzi, țărănimea. Eliberată de exploatare, ca și de limitele pe care le impunea orizontului său social și spiritual mica proprietate, țărănimea devine, pe planul relațiilor sociale socialiste, o clasă socială nouă, aliată principală a muncitorimii și care contribuie, cu ponderea ei specifică, la definirea politicii interne și internaționale, implicându-se astfel, într-o măsură însemnată, în soluționarea problemelor mondiale.

Luptătoare din ce în ce mai activă, în forme adesea noi și originale, pentru modernizarea structurilor și relațiilor rurale în țările capitaliste, pentru apărarea drepturilor ei la o viață demnă, țărănimea din aceste țări joacă tot mai mult rolul de forță activă a vieții sociale și politice naționale; lupta ei pentru progresul condiției proprii aduce o contribuție importantă la promovarea democrației în viața politică, la definirea strategiilor specifice ale forțelor revoluționare din aceste țări. Este, de asemenea, evident rolul însemnat ce revine țărănimii în țările în curs de dezvoltare, unde ea reprezintă, de regulă, majoritatea națiunii, forța socială principală în lupta pentru eliberarea națională, pentru progres social.

Preocupările sporite pe care majoritatea națiunilor lumii le consacră instruirii generale a populației, dezvoltării culturii și științei, impactul specific al pătrunderii în multe țări a revoluției contemporane în știință și tehnică fac să sporească rolul și ponderea intelectualității, care se afirmă, tot mai mult, ca un puternic factor al progresului social, atât pe plan național cât și internațional.

În dezvoltarea socială a fiecărui popor, ca și lupta mondială pentru lichidarea inechității și discriminărilor, pentru o lume a păcii și colaborării rodnice, contribuții specifice, cu valențe mereu sporite, aduc masele de femei, tînăra generație. Un loc însemnat în lupta pentru democrație, colaborare și pace ocupă, într-o serie de țări, categoriile și păturile mijlocii ale populației.

În cadrul fiecărei țări, ca și pe arena mondială, sporește continuu influența organizațiilor politice și profesionale, a organizațiilor revoluționare și democratice. În acest context se înscrie, pe primul plan, dezvoltarea partidelor comuniste și muncitorești — forța politică revoluționară cea mai avansată și cea mai influentă a lumii contemporane. Ele se afirmă tot mai puternic ca promotoare ale intereselor vitale ale maselor, ca organizatoare ale forțelor sociale înaintate în lupta pentru progres și pace în lume. Integrarea tot mai deplină în realitățile naționale ale fiecărei țări, legarea tot mai strînsă de năzuințele și aspirațiile maselor largi, preconizarea unei politici de pace și conlucrare pe arena interstatală fac să sporească prestigiul și autoritatea partidelor comuniste, rolul lor în viața politică a națiunilor respective, ca și pe planul politicii internaționale.

Un rol important îndeplinește în viața politică contemporană partidele socialiste și social-democrate, care, în unele țări, sînt partide de guvernămînt. Ele reunesec, în rîndurile ori sub influența lor politică, o parte, adesea importantă, a clasei muncitoare, intelectualității, a păturilor mijlocii ale populației, acționează pentru un cadru politic democratic, pentru satisfacerea unor interese ale maselor, pentru o politică de pace și cooperare internațională.

Miscările de eliberare națională, partidele progresiste de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare mobilizează mase largi de oameni, practic marea majoritate a popoarelor respective sub stîndardul luptei de eliberare și al consolidării independenței naționale. În numele popoarelor și statelor lor, ele participă activ la politica internațională, promovînd opțiunile lor specifice în organizațiile și organisme internaționale, în forurile internaționale la care iau parte.

În diverse țări ale lumii există, de asemenea, partide democratice care se pronunță pentru o dezvoltare progresistă, independentă a popoarelor lor, îndeplinind un rol important în viața politică a națiunilor respective, inclusiv ca partide de guvernământ.

Importante curențe sociale progresiste se manifestă în sinul bisericii catolice, îndeosebi în America latină, ca și al altor structuri religioase tradiționale, inclusiv în unele țări islamice.

Solidarități tradiționale specifice sau chiar organizații internaționale create ad-hoc de către unele din forțele sociale și politice enumerate mai sus constituie canale speciale de manifestare a legăturilor, solidarității și cooperării între ele.

În mișcarea comunistă, concomitent cu legăturile bilaterale, partidele apreciază, în mod autonom, oportunitatea organizării periodice a unor schimburi democratice de idei și experiență pe baze regionale sau după alte criterii. Partidele socialiste și social-democrate folosesc, de asemenea, și cadrul Internaționalei Socialiste. Există câteva organizații sindicale internaționale. Forțele politice din țările în curs de dezvoltare se regăsesc, pe plan internațional, reprezentate în mișcarea țărilor nealiniat. Diverse grupuri de țări fac parte din organizații economice regionale, unele cu caracter integraționist, altele cu caracter de solidaritate politică.

Prezența acestei mari diversități a forțelor progresului social contemporan implică, în mod firesc, necesitatea realizării și întăririi continue a unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste. Așa cum arată viața, creșterea înfrigurării acestor forțe asupra accelerării proceselor social-politice pozitive este potențată de întărirea colaborării dintre ele, dincolo de deosebirile de concepții politice, filozofice sau religioase, atât în cadrul fiecărei țări, cât și pe plan internațional.

2. Autonomia și solidaritatea — premise ale unității și colaborării rodnice a tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste

Cerințele stringente ale noilor realități, în care solidaritatea forțelor progresiste depășește nu numai cadrul național, ci și pe acela al solidarităților tradiționale de clasă, categorii de partide și mișcări, devenind o puternică forță motrice care face posibilă valorificarea superioară a potențialului revoluționar, transformator al fiecăreia în parte și al tuturor împreună, concretizată în accelerarea progresului social la scară universală, aveau să impună pe planul teoriei revoluționare, ca generalizare teoretică a experienței practice, o înțelegere nouă, mai cuprinzătoare, a principiului internaționalismului proletar, ca solidaritate internațională a tuturor forțelor progresului social contemporan.

Acum, ca și în trecut, noțiunea de internaționalism semnifică, înainte de toate, solidaritatea internațională a proletariatului, a clasei muncitoare și partidelor ei, în primul rând a partidelor comuniste și muncitorești. Internaționalismul proletar și-a păstrat și își va păstra, întotdeauna, caracterul de clasă, exprimat în primul rând în solidaritatea

revoluționară a muncitorilor de pretutindeni. Caracterul de clasă al internaționalismului a căpătat însă și el un conținut nou, mai bogat, corespunzător epocii în care trăim. În condițiile actuale, ale existenței în lume a mai multor state socialiste, un criteriu important al internaționalismului este atitudinea de solidaritate a acestor state între ele, promovarea unor relații de deplină egalitate și întraajutorare tovarășească între toate țările respective. De asemenea, o latură importantă a spiritului internaționalist o reprezintă, astăzi, atitudinea față de mișcarea de eliberare națională, lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru dezvoltarea independentă a popoarelor. Se știe că încă Lenin, anticipând iminența și semnificația revoluționară universală a eliberării popoarelor coloniale și dependente, vedea necesară completarea formulei sintetice inițiale a internaționalismului proletar în sensul „Proletari din toate țările și popoarele asuprite, uniți-vă!”. Astăzi, când această previziune politică a devenit deja o realitate, iar popoarele recent eliberate se află în fața imensei sarcini revoluționare a eliberării lor economice reale, o latură nouă, de o deosebită însemnătate a internaționalismului o reprezintă, de asemenea, lupta pentru lichidarea subdezvoltării, solidaritatea cu țările rămase în urmă și sprijinul acordat progresului lor economico-social mai rapid, lupta pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Într-o lume suprainarmată, în care forța distructivă a arsenalelor moderne, produse de vîrf ale revoluției contemporane în știință și tehnică, poate pune sub semnul întrebării supraviețuirea însăși a civilizației umane, eliberarea omenirii de coșmarul unor noi războaie, asigurarea unei lumi a păcii, lupta pentru dezarmare capătă o autentică semnificație revoluționară, cu consecințe de maximă importanță pentru progresul societății omenesti. Această luptă contra înarmărilor, pentru soluționarea pașnică a conflictelor, pentru democratizarea ansamblului relațiilor internaționale constituie, în chip firesc, o expresie și un criteriu de bază al internaționalismului în condițiile actuale.

Internaționalismul autentic, contemporan, presupune, de asemenea, mai mult ca oricînd respectarea dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a se dezvolta în mod liber și independent. Independența popoarelor, deplina lor egalitate în drepturi, departe de a contraveni cerințelor internaționalismului, sînt, cum arată experiența universală, premisa *sine qua non* a apropierii și colaborării libere între popoare, între forțele lor revoluționare, progresiste și democratice, o latură componentă inseparabilă a internaționalismului just înțeles.

Sintetizînd această nouă concepție asupra internaționalismului, la a cărei elaborare teoretică Partidul Comunist Român, secretarul său general au adus o contribuție de mare importanță, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea în cuvîntarea rostită la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa din iunie 1976: „Privim noțiunea de solidaritate internațională în contextul uriașelor schimbări revoluționare produse în lume, ce fac ca în ea să se înglobeze atît unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a clasei muncitoare, cît și sprijinul mișcărilor de eliberare națională, lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, împotriva subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice internaționale, înfăptuirea dezar-

mării, lupta pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale. Se poate afirma că noţiunea de internaţionalism presupune în zilele noastre participarea activă la soluţionarea democratică, corespunzător intereselor fiecărui popor, a tuturor problemelor complexe ale lumii de azi, precum şi întărirea solidarităţii militante cu toate forţele progresiste, antiimperialiste, luarea în consideraţie şi salvagardarea intereselor fiecărei naţiuni şi, pe această bază, slujirea intereselor generale ale socialismului, progresului social şi păcii¹.

O atare înţelegere contemporană a cerinţelor şi conţinutului internaţionalismului dă o nouă valoare istorică universală contribuţiei specifice a clasei muncitoare la definirea strategiei dezvoltării mondiale. Generalizarea, în întreaga mişcare progresistă, democratică, antiimperialistă a principiului solidarităţii internaţionale, la origine principiu specific proletar, constituie un nou indiciu al înrîuririi politice hotăritoare exercitate de clasa muncitoare în epoca noastră, al înfăptuirii misiunii sale istorice nu numai la scara fiecărei ţări, ci şi pe planul relaţiilor internaţionale. Departe de a putea fi considerată ca o pierdere din vedere a caracterului de clasă al internaţionalismului, ca o dizolvare a acestuia într-o pretinsă solidaritate amorfă, noua concepţie imprimă o nouă vigoare şi o nouă perspectivă solidarităţii necesare între organizaţiile clasei muncitoare din toate ţările, chemată să nu se închidă în sine, ci să-şi exercite larg contribuţia de prim plan şi înrîurirea constructivă hotăritoare la accelerarea progresului social la scară universală.

Pentru că nu este vorba de o solidaritate şi unitate a forţelor revoluţionare, progresiste şi democratice înţeleasă într-o manieră revolută, ca un monolitism politic şi ideologic, atît imposibil cît şi dăunător în condiţiile varietăţii forţelor implicate şi a condiţiilor în care acţionează ele. Ci este vorba de o solidaritate şi unitate de un tip nou, întemeiată pe varietatea contribuţiilor specifice ale diverselor forţe şi organizaţii, a orientărilor politice profesate ori a concepţiilor filozofice din care se inspiră, pe convergenţa rezultatelor acţiunilor politice, ce se înscriu pe linia magistrală a progresului istoric al fiecărei ţări şi a întregii umanităţi.

Ca şi în cazul solidarităţii specifice mişcării muncitoreşti, a ţărilor care construiesc socialismul, solidaritatea internaţională a forţelor revoluţionare, progresiste şi democratice de pretutindeni este impusă, în chip necesar, de realitatea existenţei şi acţiunii acestor forţe, şi nu atributul unei selecţii subiective, care să opereze includerea sau excluderea de la această solidaritate a unor forţe ori organizaţii în funcţie de considerente subiective, momentane, ori inspirate de interese particulare.

Ceea ce poate conferi solidarităţii internaţionale contemporane a forţelor progresului social caracterul ei novator, garantînd-o împotriva eventualelor repetări ale unor recidive ale trecutului, a încercărilor de a-i impune orientări şi poziţii inspirate de interese hegemoniste este, ca şi în cazul solidarităţii din sînul mişcării muncitoreşti, aşezarea ei consecventă pe temelia trainică a respectării neabătute a autonomiei fiecăreia din componentele sale naţionale sau internaţionale.

¹ Nicolae Ceauşescu, *Cuvîntare la Conferinţa partidelor comuniste şi muncitoreşti din Europa*, 29 iunie, 1976, în vol. *România pe drumul construirii societăţii socialiste multilaterale dezvoltate*, vol. 13, Bucureşti, Edit. politică, 1977, p. 211-212.

În rindul forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, promovarea și apărarea intereselor naționale ale popoarelor, progresul lor economic, politic, social și spiritual sînt apreciate, pe bună dreptate, drept singura cale pentru soluționarea justă a marilor probleme ale lumii contemporane. Însăși solidaritatea internațională a acestor forțe nu este un scop în sine, un joc gratuit, inspirat de viziuni mondialiste mai mult ori mai puțin utopice, ci reprezintă, înainte de toate, în intenția fiecăreia dintre ele, o cale — verificată de experiența istorică a clasei muncitoare — de întrajutorare și sprijinire în vederea îndeplinirii obiectivelor urmărite de fiecare țară.

Marea bogăție și varietate a forțelor contemporane ale progresului social, ca realitate obiectivă, implică, în chip necesar, respectarea independenței, a autonomiei acestor forțe, a dreptului lor de a-și elabora platforma de acțiune, pornind de la condițiile specifice în care acționează, de la interesele naționale și sociale pe care le promovează. Numai pe această bază, solidaritatea internațională cu alte forțe și organizații se poate întemeia, pornind de la convergențe și obiective comune definite de fiecare în mod autonom, înțelese și îmbrățișate de masa aderenților, singura premisă ce poate conferi consistență, stabilitate și profunzime acestei solidarități.

3. O politică consecvent internaționalistă, de întărire a unității forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste din întreaga lume

Mișcarea revoluționară și democratică din România s-a caracterizat întotdeauna prin solidaritatea internațională și întrajutorarea reciprocă cu detașamentele înaintate ale popoarelor. Revoluționari români au fost prezenți pe baricadele luptei revoluționare (din alte țări în anul 1848, au participat la apărarea Comunei din Paris, la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, la apărarea Republicii ungare a sfaturilor, a Spaniei republicane; spiritul de solidaritate internațională al poporului român s-a manifestat, de asemenea, prin ajutorul acordat mișcărilor de eliberare a grecilor și bulgarilor, sîrbilor, polonezilor, prin participarea antifasciștilor români la lupta împotriva ocupanților nazisti în Franța și în alte țări, prin participarea armatei române la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei, Austriei de dominația hitleristă. Poporul român și-a manifestat solidaritatea activă cu popoarele țărilor socialiste, cu lupta de eliberare a popoarelor din colonii. În același timp, mișcarea revoluționară din România a primit un puternic sprijin, sub diferite forme, în lupta dusă împotriva asupririi și exploatării, pentru eliberare națională și socială.

Victoria revoluției și construcției socialiste în România a ridicat pe o treaptă nouă, superioară, colaborarea și solidaritatea comuniștilor români, a întregului popor, cu forțele înaintate, progresiste de pretutindeni.

Pornind de la realitățile lumii contemporane, în deplin consens cu noua înțelegere a cerințelor internaționalismului, ca unitate dialectică

a solidarității și autonomiei, Partidul Comunist Român dezvoltă larg colaborarea cu toate partidele revoluționare, progresiste și democratice, întărește, continuu, solidaritatea și conlucrarea cu ele.

Profund atașat cauzei solidarității internaționale, Partidul Comunist Român întreține relații de prietenie și colaborare cu majoritatea covârșitoare a partidelor comuniste și muncitorești din întreaga lume, aceasta fiind o ilustrare vie a faptului că, pe baza principiilor deplinei egalități, stimei și respectului reciproc, este pe deplin realizabilă dezvoltarea raporturilor de unitate și solidaritate între toate partidele. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea rostită la adunarea festivă consacrată sărbătoririi celei de-a XXXV-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, partidul nostru acționează cu fermitate pentru întărirea relațiilor cu partidele comuniste și muncitorești, considerând că aceasta constituie o necesitate și un factor important în dezvoltarea vieții internaționale, în soluționarea marilor probleme care frământă omenirea.

O contribuție hotărâtoare la dezvoltarea largă, continuă a legăturilor cu partidele comuniste și muncitorești au avut și au întâlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducători ai partidelor comuniste și muncitorești, deosebit de frecvente în perioada ultimilor ani. Aceste contacte, asigurând posibilitatea unei informări nemijlocite, a unei cunoașteri mai bune de la partid la partid a pozițiilor fiecăruia, au prilejuit reliefarea unor concluzii comune în probleme din cele mai importante ale dezvoltării contemporane, dovedindu-se un factor determinant în întărirea legăturilor de unitate și colaborare. S-au intensificat, totodată, contactele și schimburile de experiență în diferite forme și la diferite niveluri, participarea reprezentanților P. C. R. la congrese și la alte manifestări organizate de partidele comuniste din numeroase țări.

În cadrul raporturilor sale internaționale, P. C. R. acordă o atenție prioritară intensificării și adâncirii relațiilor de prietenie, colaborare și înțelegere tovarășească cu partidele comuniste și muncitorești din toate țările socialiste. În același timp, urmărim cu sentimente de profundă simpatie și solidaritate activitatea partidelor comuniste din țările nesocialiste, bătăliile pe care le duc unele dintre aceste partide în condiții din cele mai grele, ne manifestăm, în diverse forme și pe diferite planuri, sprijinul concret față de lupta acestora.

La temelia relațiilor sale cu celelalte partide comuniste și muncitorești, P. C. R. situează respectul deplin al egalității, al autonomiei fiecărui partid, al dreptului de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, aplicând în mod creator concepția materialismului dialectic și istoric în condițiile concrete în care-și desfășoară activitatea.

Aceste principii au fost afirmate cu putere la Consfătuirea din 1976 de la Berlin, fiind consemnate în documentul final, adoptat prin consensul tuturor participanților. Partidul nostru consideră că promovarea consecventă a acestor principii, eliminarea oricăror tendințe de încălcare a lor reprezintă cheia de boltă a realizării unei unități de tip nou, a sporirii influenței partidelor comuniste asupra dezvoltării mondiale. Cerința respectării riguroase a principiilor și normelor de relații dintre partidele comuniste și muncitorești nu contravine în nici un fel, ei, dimpotrivă, condi-

ționează întărirea solidarității și colaborării internaționale, asigură baza reală pentru dezvoltarea lor la un nivel superior.

P. C. R. situează în mod ferm, în centrul politicii internaționale a României, dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste. România extinde schimburile și cooperarea economică atât cu țările din C. A. E. R., cât și cu celelalte țări socialiste, adâncește colaborarea în domeniul tehnico-stiințific și cultural, accentuează schimbul de experiență. „În deplină concordanță cu interesele supreme ale patriei noastre — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea consacrată celei de-a XXXV-a aniversări a zilei de 23 August —, cu cauza generală a progresului și păcii, România socialistă militează consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și conlucrării cu toate țările socialiste, acționează neabătut pentru întărirea solidarității, unității și colaborării lor, considerînd că aceasta constituie un factor primordial pentru afirmarea prestigiului socialismului în lume, pentru creșterea rolului țărilor socialiste în accelerarea schimbărilor înnoitoare din viața internațională. Vom face totul și în viitor pentru ca relațiile noastre cu țările socialiste să se amplifice necontenit, slujind prin aceasta atât interesele poporului român, cât și cele ale celorlalte popoare socialiste, ale socialismului, comunismului și păcii”².

Așa cum a subliniat cu cea mai mare claritate secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România nu contrapune în nici un fel relațiile cu unele țări socialiste raporturilor cu altele, nu concepe ca extinderea sau adîncirea colaborării cu unii să se facă în detrimentul sau pe seama prieteniei cu alții.

Pornind de la realitatea obiectivă a condițiilor istorice concrete deosebite în care se desfășoară lupta partidelor comuniste și muncitorești, în care se realizează construcția noii societăți în fiecare țară, partidul nostru apreciază că între partidele comuniste și muncitorești, între țările socialiste pot exista și deosebiri de păreri în abordarea sau interpretarea unor procese și fenomene contemporane. Acesta este un lucru firesc, normal, fiecare partid elaborîndu-și în mod necesar politica de sine stătătoare ca urmare a acestei diversități. De aceea, deosebirile de păreri nu trebuie dramatizate; dimpotrivă, ele reflectă creșterea forței partidelor, maturizarea lor, capacitatea de a elabora în mod original soluții adecvate condițiilor și problemelor specifice. Confruntarea în spirit tovarășesc a părerilor diferite, schimbul de opinii, pot duce la concluzii care să răspundă în mod real necesităților mersului înainte al socialismului, contribuind totodată la întărirea unității și solidarității țărilor socialiste.

Partidul Comunist Român se pronunță și acționează pentru depășirea divergențelor existente între unele țări socialiste, pentru soluționarea lor pe calea discuțiilor directe între partide și guverne, pornindu-se de la imperativele supreme ale unității și solidarității. A nu contribui cu nimic la ascuțirea divergențelor, a nu participa la blamarea sau etichetarea vreunei țări socialiste, a face totul pentru restabilirea unității — acestea sînt pentru P. C. R. norme programatice, statuate cu fermitate și claritate de

² Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la adunarea festivă din Capitală organizată cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antitimperialistă*, Edit. politică, București, 1979, p. 26.

congresele partidului. În acest sens, în rezoluția Congresului al XI-lea al P. C. R. se spune textual: „Congresul hotărăște ca Partidul Comunist Român să acționeze și în viitor, în modul cel mai consecvent, pentru dezvoltarea legăturilor de colaborare tovarășească, de solidaritate internaționalistă cu toate partidele comuniste și muncitorești, pentru întărirea unității și coeziunii lor, pe baza deplinei egalități, a dreptului fiecărui partid de a-și elabora politica, strategia și tactica revoluționară, în mod de-sine-stătător. Congresul reafirmă încă o dată hotărârea partidului nostru de a nu se lăsa nici în viitor antrenat, în vreun fel sau altul, în acțiuni de blamare a altor partide — care dăunează unității și colaborării —, ci, dimpotrivă, de a face totul pentru a contribui la depășirea actualelor divergențe, la întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale”³.

P. C. R. dezvoltă, totodată, activ relațiile cu partidele socialiste și social-democrate, considerând că aceasta corespunde pe deplin schimbărilor petrecute în societatea de azi, întărește conlucrarea cu ele în interesul progresului social, al destinderii și păcii.

Partidul nostru întărește, de asemenea, conlucrarea cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernământ din țările care și-au dobândit recent independența și luptă pentru dezvoltarea economico-socială de-sine-stătătoare, cu alte partide democratice din toate statele.

Este binecunoscută și se bucură de o deosebită apreciere internațională poziția fermă și consecventă a României de dezvoltare largă a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniat, de sprijinire a luptei popoarelor pentru cucerirea și apărarea independenței naționale, pentru lichidarea împărțirii lumii în țări sărace și bogate, pentru o nouă ordine economică internațională.

Țara noastră întreține relații pe toate planurile — politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte sfere de activitate — cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare și nealiniat, relații puternic stimulate de numeroasele vizite întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în aceste țări, de importante documente — declarații solemne comune, înțelegeri, acorduri — semnate cu aceste prilejuri. România participă la realizarea a peste 130 de obiective economice în domeniile industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor etc. în țările în curs de dezvoltare. Alături de muncitorii și specialiștii din aceste țări participă direct la munca pentru ridicarea lor economică 15 000 de specialiști și tehnicieni români. În România studiază peste 15 000 de tineri provenind din țările în curs de dezvoltare.

Intensificarea relațiilor dintre România și țările în curs de dezvoltare, nealiniat, își găsește, totodată, o reflectare semnificativă în participarea țării noastre ca membră cu drepturi depline la activitatea „Grupului celor 77” și în participarea de invitat la activitățile mișcării țărilor nealiniat.

În prezent, România întreține relații diplomatice cu 131 de state și relații economice cu 140 de state. Țara noastră a încheiat tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau tratate de prietenie și cola-

³ Rezoluția Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, în vol. *Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român*, București, Edit. politică 1975, p. 830—831.

borare cu 18 țări, a semnat aproape 90 de declarații comune cu țări din Europa, Asia, Africa și America, în care își găsesc o elocventă expresie principiile politicii externe românești, principiile raporturilor sale cu toate statele lumii, întemeiate statornic pe deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței — singurele de natură să asigure colaborarea, securitatea și pacea internațională.

Comuniștii, întregul popor român dau o înaltă apreciere orientării principiale, consecvent internaționaliste a Partidului Comunist Român de dezvoltare largă a relațiilor cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele progresiste și democratice, văzînd în aceasta o contribuție importantă la realizarea unei unități de tip nou a acestor forțe, factor esențial al accelerării și adîncirii luptei contemporane pentru eliberare națională și socială, pentru pace, democrație și conlucrare internațională, pentru socialism.